

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOẠI THƯƠNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG CỦA QUẢN TRỊ CÔNG TY ĐẾN
HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG KINH DOANH TẠI CÁC
DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN THỰC PHẨM NIÊM YẾT
TRÊN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM**

Ngành: Quản trị kinh doanh

TĂNG THỊ THANH THỦY

Hà Nội - 2020

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGOẠI THƯƠNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

**NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG CỦA QUẢN TRỊ CÔNG TY ĐẾN
HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG KINH DOANH TẠI CÁC
DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN THỰC PHẨM NIÊM YẾT
TRÊN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM**

Ngành: Quản trị kinh doanh

Mã số: 9340101

Nghiên cứu sinh: Tăng Thị Thanh Thủy

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. TS Nguyễn Thị Hiền**
- 2. TS Trần Thị Lương Bình**

Hà Nội - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình khoa học nào khác.

Tác giả luận án

Tăng Thị Thanh Thủy

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn TS Nguyễn Thị Hiền và TS Trần Thị Lương Bình đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ, động viên và tạo mọi điều kiện cho tôi để tôi có thể hoàn thành luận án. Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu trường Đại học Ngoại thương, Ban Chủ nhiệm khoa Quản trị kinh doanh, Khoa Sau đại học, Bộ môn Quản trị tài chính cùng các thầy cô, đồng nghiệp, bạn bè đã tạo điều kiện thuận lợi và nhiệt tình giúp đỡ để tôi có thể hoàn thành chương trình học tiến sĩ tại trường. Tôi xin chân thành cảm ơn các chuyên gia từ các công ty chế biến thực phẩm cùng các doanh nghiệp đã hỗ trợ tôi nhiệt tình trong quá trình nghiên cứu, thu thập dữ liệu, điều tra khảo sát, trả lời phỏng vấn, cung cấp thông tin và đưa ra những góp ý, nhận xét rất hữu ích và quý báu để tôi hoàn thiện luận án của mình.

Cuối cùng, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới bố mẹ hai bên gia đình, chồng và các con đã tin tưởng, động viên, khích lệ, tạo động lực để tôi phấn đấu hoàn thành chương trình học.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận án

Tăng Thị Thanh Thủy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

LỜI CẢM ƠN

MỤC LỤC

DANH MỤC THUẬT NGỮ VÀ TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC BẢNG

DANH MỤC CÁC HÌNH

DANH MỤC CÁC ĐỒ THỊ

PHẦN MỞ ĐẦU 1

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU 10

1.1. Các nghiên cứu liên quan đến đặc điểm hội đồng quản trị 10

1.2. Các nghiên cứu liên quan đến cơ cấu sở hữu trong doanh nghiệp..... 13

1.3. Các nghiên cứu liên quan đến hiệu quả hoạt động kinh doanh 13

1.4. Các nghiên cứu liên quan đến tác động của quản trị công ty đến hiệu quả hoạt động kinh doanh..... 15

1.4.1. Đặc điểm của hội đồng quản trị tác động lên hiệu quả hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp..... 15

1.4.2. Cơ cấu sở hữu của cổ đông tác động lên kết quả hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp..... 17

1.5. Khoảng trống nghiên cứu..... 24

CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TÁC ĐỘNG QUẢN TRỊ CÔNG TY ĐẾN HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG KINH DOANH CỦA DOANH NGHIỆP 26

2.1. Khái quát về quản trị công ty trong doanh nghiệp 26

2.1.1. Khái niệm quản trị công ty 26

2.1.2. Đặc điểm của quản trị công ty 29

2.1.3. Vai trò của quản trị công ty 30

2.1.4. Các nguyên tắc quản trị công ty..... 31

2.1.5. Một số lý thuyết liên quan đến quản trị công ty 33

2.1.5.1. Lý thuyết đại diện (Agency theory)..... 33

2.1.5.2. Lý thuyết người quản gia (Stewardship theory)..... 35

2.1.5.3. Lý thuyết về sự phụ thuộc nguồn lực (Resource Dependence Theory)... 36

2.1.5.4. <i>Lý thuyết xã hội học (Sociological Theory)</i>	37
2.2. Tổng quan về hiệu quả hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp.....	37
2.2.1. Khái niệm về hiệu quả hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp.....	37
2.2.2. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả hoạt động kinh doanh	39
2.2.3. Các nhân tố bên trong ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động kinh doanh...	41
2.3. Tổng quan đặc điểm hội đồng quản trị và cơ cấu sở hữu trong doanh nghiệp.....	44
2.3.1. Đặc điểm hội đồng quản trị	44
2.3.1.1. <i>Phân loại đặc điểm hội đồng quản trị</i>	44
2.3.1.2. <i>Ảnh hưởng của đặc điểm hội đồng quản trị tác động đến hiệu quả hoạt động kinh doanh doanh nghiệp</i>	46
2.3.2. Cơ cấu sở hữu doanh nghiệp	53
2.3.2.1. <i>Phân loại cơ cấu sở hữu doanh nghiệp</i>	53
2.3.2.2. <i>Ảnh hưởng của cơ cấu sở hữu đến kết hiệu quả hoạt động kinh doanh doanh nghiệp</i>	54
2.4. Mô hình quản trị công ty tại một số quốc gia trên thế giới và bài học kinh nghiệm với Việt Nam.....	59
2.4.1. Quy mô hội đồng quản trị.....	60
2.4.2. Tính độc lập của hội đồng quản trị	62
2.4.3. Tính song trùng.....	63
2.4.4. Số lượng thành viên nữ thuộc hội đồng quản trị	66
2.4.5. Cơ cấu sở hữu của cổ đông.....	67
2.4.6. Bài học kinh nghiệm	68
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU. 73	
3.1. Quy trình nghiên cứu	73
3.2. Phương pháp nghiên cứu	75
3.3. Mô hình nghiên cứu.....	78
3.4. Thiết kế mẫu và thu thập dữ liệu.....	81
3.5. Phương pháp xử lý số liệu	82
3.5.1. Xử lý dữ liệu	82
3.5.2. Dữ liệu bảng và các mô hình hồi quy với dữ liệu bảng	82

3.5.3. Kiểm định lựa chọn mô hình	85
3.5.4. Kiểm định khuyết tật mô hình và sửa lỗi mô hình	86
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VỀ TÁC ĐỘNG QUẢN TRỊ CÔNG TY ĐẾN HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG KINH DOANH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN THỰC PHẨM NIÊM YẾT TRÊN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM	89
4.1. Tình hình quản trị công ty tại Việt Nam	89
4.1.1. Các quy định của Nhà nước liên quan đến quản trị công ty	89
4.1.2. Thực thi Quản trị công ty tại Việt Nam	92
4.1.2.1. <i>Đảm bảo quyền và đối xử công bằng với cổ đông</i>	<i>92</i>
4.1.2.2. <i>Vai trò của các bên có quyền lợi liên quan.....</i>	<i>93</i>
4.1.2.3. <i>Công bố thông tin và minh bạch.....</i>	<i>95</i>
4.1.2.4. <i>Đặc điểm hội đồng quản trị và cơ cấu sở hữu tại Việt Nam.....</i>	<i>96</i>
4.1.3. Đánh giá chung	99
4.2. Thực trạng quản trị công ty tại các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết trên TTCK Việt Nam giai đoạn 2013- 2018	101
4.2.1. Tổng quan ngành chế biến thực phẩm	101
4.2.2. Đặc điểm của doanh nghiệp chế biến thực phẩm Việt Nam	103
4.2.3. Hiệu quả hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết trên TTCK Việt Nam.....	105
4.2.4. Thực trạng quản trị công ty tại các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết trên TTCK Việt Nam.....	107
4.2.5.1. <i>Đặc điểm hội đồng quản trị tại các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết tại Việt Nam.....</i>	<i>108</i>
4.2.5.2. <i>Cơ cấu sở hữu của các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết tại Việt Nam</i>	<i>113</i>
4.3. Kết quả phân tích định lượng	118
4.3.1. Thống kê mô tả	118
4.3.2. Phân tích hồi quy và Kiểm định liên quan	120
4.3.2.1. <i>Lựa chọn mô hình hồi quy với biến phụ thuộc ROA</i>	<i>120</i>
4.3.2.2. <i>Lựa chọn mô hình hồi quy với biến phụ thuộc Tobin's Q</i>	<i>121</i>

4.3.2.3. Kiểm định kết quả hội quy.....	122
4.3.2.4. Kết quả hội quy các phương trình.....	125
4.3.3. Thảo luận kết quả nghiên cứu.....	127
4.3.3.1. Các biến đặc điểm hội đồng quản trị.....	127
4.3.3.2. Các biến liên quan đến cơ cấu sở hữu doanh nghiệp.....	129
4.3.3.3. Các biến kiểm soát.....	131
CHƯƠNG 5: HOÀN THIỆN QUẢN TRỊ CÔNG TY NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG KINH DOANH TẠI CÁC DOANH NGHIỆP CHẾ BIẾN THỰC PHẨM NIÊM YẾT TRÊN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN VIỆT NAM	133
5.1. Xu hướng phát triển ngành chế biến thực phẩm tại Việt Nam	133
5.2. Hoàn thiện quản trị công ty hướng tới nâng cao hiệu quả kinh doanh tại các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết trên TTCK Việt Nam.....	134
5.2.1. Hoàn thiện mô hình và quy chế hoạt động của Hội đồng quản trị.	134
5.2.1.1. Nâng cao tính độc lập của hội đồng quản trị.....	135
5.2.1.2. Khuyến khích thành lập ủy ban kiểm toán.....	136
5.2.2. Giải pháp liên quan đến cơ cấu sở hữu trong doanh nghiệp	138
5.2.2.1. Thu hút sự tham gia của các nhà đầu tư tổ chức, nước ngoài.....	138
5.2.2.2. Giảm tỷ lệ sở hữu nhà nước và sở hữu gia đình	140
5.3. Khuyến nghị với cơ quan quản lý.....	141
5.3.1. Xây dựng chế tài nhằm nâng cao kết quả thực thi pháp luật trong quản trị công ty ở Việt Nam.....	141
5.3.2. Quy định và kiểm soát chặt chẽ nhằm nâng cao tính minh bạch khi công bố thông tin.....	143
5.3.3. Nâng cao năng lực và tính kết quả của các hiệp hội và tổ chức xã hội .	144
KẾT LUẬN.....	146
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ.....	148
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	149
PHỤ LỤC.....	163
Phụ lục 1: Bảng câu hỏi khảo sát.....	163
Phụ lục 2: Bảng câu hỏi phỏng vấn sâu dành cho nhà quản lý các doanh nghiệp	

chế biến thực phẩm Việt nam	165
Phụ lục 3: Các doanh nghiệp chế biến thực phẩm niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam.....	167
Phụ lục 4: Quá trình cải cách khung pháp lý về QTCT của Thái Lan	169
Phụ lục 5: Hành trình cải cách quản trị công ty ở Malaysia.....	170
Phụ lục 6: So sánh chi tiết giữa Nghị Định 71/2017 và quy định cũ về quản trị công ty tại Thông Tư 121/2012.....	171
Phụ lục 7: Nghiên cứu điển hình tại công ty Cổ phần sữa Vinamilk Việt Nam....	176

DANH MỤC THUẬT NGỮ VÀ TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Tên đầy đủ bằng tiếng Anh	Tên đầy đủ bằng tiếng Việt
CBTP		Chế biến thực phẩm
CCSH		Cơ cấu sở hữu
DN		Doanh nghiệp
GĐĐH		Giám đốc điều hành
HQHĐKD		Hiệu quả hoạt động kinh doanh
HDQT		Hội đồng quản trị
ROA	Return on Assets	Hệ số sinh lợi trên tổng tài sản
ROE	Return on Equity	Hệ số sinh lợi trên vốn chủ sở hữu
TTCK		Thị trường chứng khoán
QTCT		Quản trị công ty
UBKT		Ủy ban kiểm toán